

Bartomeu Pou Jaume

PREGÓ DE SETMANA SANTA

Felanitx, 1991.

Per la Confraria de Sant Agustí, que durant trenta-quatre anys ha mantingut aquesta bella tradició

Tomen Pou

Bartomeu Pou Jaume

pronuncià aquest Pregó

de Setmana Santa,

en el Convent de Sant Agustí

de Felanitx,

divendres dia 22 de Març de 1991.

Germans benvolguts:

Som un creient preocupat, i aquesta condició i no cap altra, és la que justifica la meua presència avui aquí enmig de vosaltres, des d'on vull intentar fer només una reflexió en veu alta entorn a la realitat del laic dins l'Església ara mateix, partint d'una ullada succinta arran del que fou en un principi i ha vingut significant gairebé fins ara aquest element dins la comunitat eclesial.

Ningú, per poc observador que sia, o per poc que s'hagi plantejat el paper que des de la seva condició de laic li correspon assumir dins l'Església, no s'haurà pogut sostreure a una certa sensació de desconcert. Perquè si som conscients de que «ens correspon, per pròpia vocació, tractar de cercar el regne de Déu gestionant els assumptes temporals i ordenant-los segons Déu»,¹ també és veritat que una mirada crítica vers el passat —tot i que hi ha el testimoni de les primitives comunitats cristianes i d'altres excepcions dins la història més recent— ens dóna la impressió que el paper i la vocació del

---

¹ Constitució dogmàtica sobre l'Església, Cap. IV. Concili Vaticà II.

laic no han estat gairebé mai considerats i valorats en la seva dimensió i la missió a ell encomanada com part integrant del Poble Cristià, moltes vegades li ha estat escamotejada per un dirigisme jeràrquic abussiu.

Ara bé, una reflexió honesta entorn a la qüestió dels laics, només es pot iniciar des d'una profunda anàlisi i d'una sincera autocrítica, perquè no és just voler assignar culpes sense assumir abans les responsabilitats que ens corresponen.

Així doncs, hauríem de convenir en el paper passiu que hem representat els laics dins les àrees que específicament ens concerneixen en la missió evangelitzadora de l'Església. Ens hem plegat còmodament a un «paternalisme» que ens oferia unes «seguretats» que, com a cristians conscients, teníem l'obligació d'interpellar en gràcia a la mateixa essència interpellant, punyent i sempre renovadora de l'Evangelí.

I amb el teló de fons d'aquesta passivitat, hi podem fer desfilar tot un seguit de mancances i claudicacions, renúncies i anestèsies que deliberadament hem permès o assumit per tal de justificar una actitud conformista i resignada que ens manté mans fentes i plorosos davant el panorama certament desencisador d'una comunitat que es diu cristiana i no viu com a tal.

L'evangelista Mateu ens presenta l'escenari que ben bé podríem ubicar al bell mig de la nostra comunitat: «Amb el regne de Déu passa com amb un propietari que sortí de bon matí a llogar treballadors per a la seva vinya: va fer tractes per un jornal i els envià a treballar. Sortí altra vegada a mitjan matí, en trobà d'altres a la plaça sense feina i els digué: Anau a la meua vinya també vosaltres; vos pagaré

allò que sigui just. I ells hi varen anar. Devers migdia i a mitjan capvespre tornà sortir i va fer això mateix. Una hora abans de la posta del sol encara en trobà d'altres i els digué: «Què feis aquí tot el dia sense treballar? Ells li contestaren: És que ningú no ens ha llogat! Els diu: Anau a la meva vinya també vosaltres».²

Semblantment el Senyor podria anar formulant la mateixa pregunta enmig de la nostra comunitat.

—Què feis aquí tot el dia sense treballar?

I uns li contestarien:

—És que ningú no ens ha llogat. Ningú no ens ha cridat a compartir les tasques comunitàries.

—I vosaltres?

—És que nosaltres, tot i que veim la necessitat, no estam preparats.

—I vosaltres?

—A nosaltres ens falta el coratge.

—I vosaltres?

—Nosaltres ja en tenim prou amb el que feim. Complim rigorosament els preceptes i donam part dels nostres béns als necessitats.

—I vosaltres?

—És que nosaltres ja tenim el nostre clos particular i pensam que cadascú pot treballar dins el seu.

I així podria anar repetint la pregunta i sempre rebria una contesta «justificada» i una excusa «convinent».

---

² Mateu 20, 1-8.

Siguem conscients idò de la nostra deserció, de la renúncia dels laics que, tot i que volguda i propiciada com veurem, a la llum de l'Evangelí mai no ha estat justificada.

Permeteu-me ara, que m'acosti a aquest concepte de «laic», amb el qual s'ha designat tradicionalment el sector vastíssim de l'Església format per tots aquells que no pertanyen al sacerdocí ministerial ni a l'estament religiós.

La definició del laic s'havia formulada fins al Vaticà II, des del que no era, implicava un sentit d'exclusió, al·ludint a les funcions i tasques que aquest sector no tenia dins l'Església. Es donava una definició negativa del laic, com a contraposició als clergues i religiosos.

A l'Església de les primeres centúries no apareix aquest concepte. Al Nou Testament s'empren diversos mots per designar els integrants de la comunitat cristiana; es parla de deixebles, de cristians, de fidels o creients, d'elegits i àdhuc de sants, mots per altra banda, que no coincideixen amb el concepte que es tenia de laic i que traspuen tots ells la idea de comunitat i de la dignitat comuna de tots els qui formaven part d'aquella collectivitat. Ara bé, això no lleva que des de tot-d'una no hi hagi deixebles que assumeixen funcions ministerials importants. Dins la mateixa comunitat de seguidors de Jesús n'hi ha un grup que té una significació especial, els dotze, que són el nucli determinant —per bé que no exclusiu— dels apòstols en quant testimonis de Jesús i enviats pel Ressuscitat. Però aquest fet restava totalment diluït dins la nova idea de Poble de Déu, que implica la consciència d'un poble tot ell consagrat i oferent des del seguiment de Jesús i que romp amb l'estructura bàsica del poble jueu,

formada per la classe sacerdotal netament separada de la resta del poble. La mateixa idea d'església indueix a reconèixer l'element congregacional i assembleístic de la comunitat dels creients. La figura del mateix Jesús, dins el context jueu, no és la d'un sacerdot: ni per nissaga, ni per l'estil de vida, ni per les seves activitats.

La funció ministerial dins les primeres comunitats només s'entenia, doncs, a partir de la identitat cristiana que s'assoleix en el baptisme i com una actitud de servei dels qui es consideren servents de les comunitats,³ de manera que el concepte de sacerdot, només tenia sentit en tant que valorava i respectava aquesta consagració baptismal primigènica, a la qual quedava subordinada qualsevol altra dignitat.

Amb el pas del temps però, els càrrecs ministerials van experimentant una progressiva sacralització i, sota la influència de l'Antic Testament, es van assumint nocions que distancien cada vegada més els sacerdots i els laics, i aquests darrers van perdent les seves competències, funcions i influència eclesial. Tant és així que es pot afirmar que dins la comunitat de creients, a partir del segle III, reneix el vell dualisme jueu entre sacerdots i poble llis, i la divisió entre l'església docent i discent és cada dia més categòrica. Només dos exemples relativament recents: el papa Gregori XVIè, a mitjan segle passat diu, «Ningú no pot desconèixer que l'Església és una societat desigual en la qual Déu va decidir que uns fossin governants i els altres servidors. Aquests són els laics, aquells els clergues». I Pius Xè, a principis d'aquest segle, encara és més radical: «Tan sols el col·legi de Pastors té el dret i l'autoritat de

---

³ Pau (Gal. 4, 12-20).

governar i dirigir. La massa dels fidels no té altre dret que el de ser governada i deixar-se governar com un dòcil ramat que segueix el seu pastor».⁴

Certament espanten els termes emprats per aquests papes. La paraula govern i l'emfatització d'unes desigualtats institucionalitzades resten molt lluny del que s'entén quan es llegeix l'Evangelí amb l'esguard net i el cor franc de cobejança.

No es tracta però d'aduir uns testimonis aïllats del seu context històric per tal de treure'n conclusions fàcils. Les circumstàncies i causes que han portat l'Església a una transformació tan substancial en aquest camp són moltes i prou complexes i cada època hi ha aportat les seves. Ja hem insinuat abans quines recauen sobre els mateixos laics. Al seu costat, i tal volta molt per davant, hi hauríem de situar el fet del creixement de les comunitats cristianes, que féu necessària una repartició de funcions i una burocratització. El ritual litúrgic i la mateixa administració sacramental propicia una definició molt concreta de les tasques i fa dels clergues els dipositaris exclusius de les funcions de santificació, ensenyament i govern, prerrogatives que tindrà cura de confirmar i afirmar l'ordenament jurídic emanat de la jerarquia.

Ens trobam, doncs, que una comunitat nascuda tota ella profètica i sacerdotal, s'ajusta a un procés que va limitant, per no dir anul·lant, el caràcter ministerial de tots els batiats per envigorir l'autoritat de la jerarquia. El profetisme i els carismes que eren el signe evident de l'acció de l'Esperit dins el Poble de Déu, es reconduïxen i es posen en «con-

---

⁴ Cites adduïdes per Leonardo Boff, «Església, carisme i poder».

nexió» amb els bisbes. La mateixa teologia destaca cada vegada més la importància de l'ordenació jeràrquica i tendeix a minusvalorar el significat de la «institució» comunitària, a la qual se concedia tanta importància en els primers segles.

«Sembla que de l'ensenyament per part d'uns, els bisbes, amb el poble al darrera, es passà al govern; del saber es passà a l'autoritat, del consell savi per a la instrucció es passà a un ordre jeràrquic».⁵

La història del Poble de Déu és la descripció i la constatació d'un amor sense límits. Déu Pare, que és Déu Amor, guia el seu poble dins l'exili i en el desert per tal de que pugui arribar pel seu propi peu a la terra promesa. I dins la peripècia d'aquest pelegrinatge hi fa sorgir sovint la figura del profeta per tal d'advertir de les esgarriades dels qui Ell s'ha escollit. Ho comprovam seguit seguit a les cròniques bíbliques; tots els temps han tengut els seus profetes.

L'Església del nostre segle no n'és excepció i la paraula clara i incisiva del papa Joan XXIII és el clam profètic que sacsa una Església que no ha sabut situar-se dins la societat moderna. Una societat que en la seva evolució, gairebé vertiginosa, l'ha desplaçada, produint-se tot un seguit de reaccions que no han fet sinó distanciar-les cada dia més una de l'altra.

Joan XXIII aporta a l'Església la inspiració que haurà de significar el replanteig decisiu d'aquest

---

⁵ Bartomeu Bennàssar i Vicens, «El laic, com a subjecte actiu de teologia moral» a la revista «Comunicació» núm. 50-51, 1987.

problema, des del qual es pot començar a comprendre el servei de l'Església dins el món d'avui i, tot seguit, quina pot ser la missió del laic dins aquesta Església. És el Concili Vaticà II.

Crec que som molts els cristians que pensam que el Concili Vaticà II representa un gran esdeveniment històric i que «en essència significa la reconciliació oficial de l'Església amb la societat moderna, l'acceptació crítica de la modernitat. És com un nou punt de partida, que no consisteix en una acceptació ingènua i incondicional de tot el que constitueix la mentalitat moderna, però sí en el seu acolliment comprensiu i tolerant, encara que crític. La societat moderna és la realitat històrica en què l'Església ha estat posada per Déu amb la missió de ser el seu testimoni i de transformar-la segons els seus designis».⁶

Recordem només de passada aquesta missió de l'Església, que es sintetitza amb la idea de **fer present el Regne de Déu dins el món**, i parlem tot seguit de la identitat, les funcions i el lloc dels laics dins aquesta Església.

La identitat del laic queda prou aclarida a la paràbola de Jesús: «Jo som el cep i vosaltres, les sarments. Qui està en mi i jo en ell dóna molt de fruit... Jo us estimo tal com el Pare m'estima. Manteniu-vos en l'amor que us tenc».⁷ Amb aquestes paraules senzilles queda clar que la dignitat dels cristians rau en la comunió amb Crist i entre tots ells, mitjançant la qual la saba vivificadora de la redempció arriba, tal com ho fa en les sarments, a tots els indrets

---

⁶ Ildelfonso Camacho. «**Familia y compromiso social**», ponència presentada a la 8.ª Assemblea Nacional de Pastoral Familiar. El Escorial 20-22 octubre 1989.

⁷ Joan 15, 5-9.

del Poble de Déu. I, òbviament, el Poble de Déu el formam tots els creients des de la base teològica i sacramental del baptisme i la confirmació. L'única matització que podríem afegir-hi a la condició dels laics és el fet de la secularitat (viure en el món) que, per altra banda, no els és exclussiva.

Quant a la missió i responsabilitats, i des de l'òptica eclesiològica elaborada a partir del Concili Vaticà II, podríem dir que és tasca dels laics realitzar de la forma més plena, allò que és característic de tota vocació cristiana. Des de la seva existència quotidiana dins la societat civil, són els encarregats d'orientar els assumptes seculars en funció de l'extensió del Regne de Déu. A l'exhortació «*Evangelii nuntiandi*», Pau VI ens recorda que «el camp propi de l'activitat evangelitzadora dels laics és el dilatat i complexe món de la política, de la realitat social, de l'economia, així com també el de la cultura, de les ciències i de les arts, de la vida internacional, dels mitjans de comunicació social, i també d'altres realitats particularment obertes a l'evangelització, com l'amor, la família, l'educació dels nins i dels adolescents, el treball professional, el sofriment».

Però per la seva doble condició de ciutadà del món i membre de l'Església, el laic té també unes tasques específiques dins la comunitat eclesial: «En les circumstàncies actuals els fidels laics poden i han de prestar una gran ajuda al creixement d'una autèntica **comunitat eclesial** en llurs parròquies respectives, i en el donar nova vida a l'**afany missioner** dirigit cap als creients i cap als mateixos creients que han deixat o limitat la pràctica de la vida cristiana».⁸

---

⁸ Exhortació apostòlica «**Christifideles laici**» de Joan Pau II.

Ara bé, cal obviar possibles temptacions: una podria ser la de reservar un interès tan marcat pels serveis i tasques eclesials que distregués les responsabilitats específiques del món professional, social, econòmic, cultural o polític. Una altra, la de «legitimar» la indeguda separació entre fe i vida, entre l'acollida de l'Evangelí i l'acció concreta en les diverses realitats temporals i terrenes. I per últim, la d'identificar-se amb una suplència del ministeri sacerdotal que, propiciada en alguns casos per les circumstàncies, duguessin al laic a exercir unes funcions pròpies del clergat.

Després d'aquestes reflexions podríem intentar col·legir quin és el lloc que hauria d'ocupar el laic dins la societat actual i que voldríem situar tot just en el compromís entre l'Església i el món, fent camí —que implica una dinàmica— **entre** els homes, treballant **en el projecte col·lectiu de transmetre'ls el missatge de salvació** i fent arribar alhora a l'Església les preocupacions, les aspiracions i la manera de ser del món.

Aquesta ubicació que ens imposa el coratge i voluntat d'esser Església avui, exigeix unes opcions ben clares i valentes entorn a diverses qüestions que reclamen una atenció preferencial. Algunes d'aquestes qüestions atenyen la nostra substantivitat com pot ser l'assoliment d'una més completa formació teològica mitjançant l'aprofundiment en el coneixement de la paraula de Déu i una major preparació per tal de poder intervenir des d'un exercici d'opinió pública en l'Església i des de l'Església, i en la societat civil també lliurement i conscient des de l'Església; també una vivència més real de la presència de Jesús ressuscitat amb l'ajut de la pregària. Mentre que d'altres atenyen l'entorn social i/o eclesial més pròxim a nosaltres. Per una banda l'acolliment i l'escolta atenta dels sectors més prefe-

rits per l'Església: els pobres, els marginats, els oprimits, els pecadors... I per una altra retrobar el sentit i vertadera dimensió d'algunes institucions bàsiques com són la família i la comunitat parroquial, així com l'urgiment de que l'Església sintonitzi de veritat amb els signes dels temps. Hi ha tot un seguit de metes a aconseguir: el reconeixement de la igualtat de la dona, l'acceptació plena dels laics en els òrgans consultius, l'encarnació de l'Església dins cada poble i dins cada cultura, etc.

I com a síntesi de tot el que hem intentat dir en aquesta exposició, vull manllevar la veu a un company laic mallorquí, agafant un paràgraf d'un article publicat a la revista «Comunicació» del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca dedicada a la temàtica de «Els laics en l'Església i en el món»:

«El laic creient participa d'una doble condició: és membre de l'Església i és ciutadà d'un món amb el qual se sent compromès. Com a membre del Poble de Déu ha de creure i viure la igualtat fonamental de tots els batejats, ha de lluitar contra el clericalisme, entès com el sentit patrimonial de l'Església per part del clergat i com la deixadesa per part dels seglars de tota iniciativa i de tota recerca de criteris en mans dels clergues, i ha d'assumir la indispensable corresponsabilitat en la tasca d'anar edificant, dia a dia, la mateixa Església. En definitiva, ha de creure realment que l'Església és cosa seva, que té perfecte dret a participar en la seva vida interna i en la seva estructuració i organització, i que té el deure de fer-ho. És urgent aquesta tasca d'aconseguir que l'Església sigui cada vegada més un poble, amb consciència de poble, com a condició necessària perquè pugui ser Poble de Déu».⁹

---

⁹ Miquel Àngel Llauger. «La missió del laic», a la revista «Comunicació» núm. 50-51, 1987.

Germans: El Senyor de la Vinya no deixa mai de cercar treballadors pel seu camp. La feina mai no s'acaba i la seva invitació «Anau a la meva vinya també vosaltres» retruny incessant prop de cada un i per tot arreu del món, perquè Déu parla al cor dels homes i, sobre tot, des de les seves necessitats i misèries. Onsevulla hi hagi una necessitat per atendre, s'escolta la veu del Senyor tot convidant-nos a cooperar. A la paràbola de la vinya hi ha una clara analogia entre les successives cridades al llarg del dia i la naturalesa del Poble de Déu. I és què, no tots ens trobam en el mateix moment vital. Infants, joves, gent madura, vells, a tots ens espera una tasca específica. Surran de nosaltres hi ha un camp immens: la família, el lloc de feina, les amistats, les associacions; la parròquia amb tot el seu ample programa pastoral... i molt més encara si voleu. ¿Tal vegada la tragèdia del Calvari que precisament ens disposam a commemorar aquest dies, no es perpetua sempre i Jesucrist és enclavat en la persona dels nostres germans a cada pujol que ens enrevolta?

Tant de bo que la nostra resposta a la sollicitud constant del Senyor sia prompte i generosa, com a fruit d'una actitud co-rresponsable fermament assumida. Així sia.

Publicacions de la Cofraria de Sant Agustí

- Bernat Vidal i Tomàs*, Pregó de Setmana Santa, 1958.
Josep M.ª Llompart de la Penya, Pregó de Setmana Santa, 1959.
Jaume Oliver Oliver, Pregó de Setmana Santa, 1960.
Guillem Colom i Ferrà, Pregó de Setmana Santa, 1961.
Pere Xamena Fiol, Pregó de Setmana Santa, 1962.
Miquel Pons i Bonet, Pregó de Setmana Santa, 1963.
Germà Coll i Mesquida, Pregó de Setmana Santa, 1964.
Jaume Vidal Alcover, Pregó de Setmana Santa, 1965.
Miquel Bota Totxo, Pregó de Setmana Santa 1966.
Bartomeu Bennàsser Cifre, Pregó de Setmana Santa, 1967.
Josep Melià Pericàs, Pregó de Setmana Santa 1968.
Antoni Oliver Monserrat, Pregó de Setmana Santa, 1969.
Robert Pring-Mill, Pregó de Setmana Santa, 1970.
Bru Morey Fiol, Pregó de Setmana Santa, 1971.
Pere Estelrich Juan, Pregó de Setmana Santa, 1972.
Gabriel Janer Manila, Pregó de Setmana Santa, 1973.
Bartomeu Bennàsser Vicens, Pregó de Setmana Santa, 1974.
Joan Vidal Perelló, Pregó de Setmana Santa, 1975.
Teodor Úbeda Gramage, Pregó de Setmana Santa, 1976.
Jeroni Juan Tous, Pregó de Setmana Santa, 1977.
Antoni Obrador Adrover, Pregó de Setmana Santa, 1978.
Francesc Riera Montserrat, Pregó de Setmana Santa, 1979.
Pere Antoni Massutí Oliver, Pregó de Setmana Santa, 1980.
Gabriel Rebassa i Bisquerra, Pregó de Setmana Santa 1981.
Rafel Mateu Rosselló i Adrover, Pregó de Setmana Santa 1982.
Bartomeu Torres i Gost, Pregó de Setmana Santa 1983.
Jaume Estelrich Juan, Pregó de Setmana Santa 1984.
Teodor Suau Puig, Pregó de Setmana Santa 1985
Manuel Bauçà Ochogavia, Pregó de Setmana Santa 1986.
Maria Eulalia Coll i Mesquida, Pregó de Setmana Santa 1987.
Joan Maimó i Vadell, Pregó de Setmana Santa 1988.
Gabriel Reus i Mas, Pregó de Setmana Santa 1989.
Margalida Tauler i Valens, Pregó de Setmana Santa 1990.

